

Рішення спеціалізованої вченої ради про присудження ступеня доктора філософії

Спеціалізована вчена рада ДФ 70.895.065 Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова, м. Хмельницький, прийняла рішення про присудження **БЕСЕДІНУ Ігорю Олександровичу** ступеня доктора філософії з галузі знань 08 Право за спеціальністю 081 Право на підставі прилюдного захисту дисертації – **«Адміністративно-правове регулювання гуманітарної допомоги в Україні в умовах воєнного стану»**.
«04» липня 2025 року.

БЕСЕДІН Ігор Олександрович, 1978 року народження, громадянин України. Освіта вища: у 2019 році здобув ОКР «Магістр» зі спеціальності «Управління в сфері оборонно-промислового комплексу» у Національному технічному університеті України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського».

З квітня 2023 по теперішній час працює на посаді Начальника управління адміністративно-господарської діяльності Львівської митниці.

Аспірант Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова. Дисертацію виконано у Хмельницькому університеті управління та права імені Леоніда Юзькова, м. Хмельницький.

Науковий керівник: **БРИГІНЕЦЬ Олександр Олексійович**, доктор юридичних наук, професор, професор кафедри конституційного, адміністративного та фінансового права Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова.

Здобувач має 7 наукових праць, а саме – 4, які опубліковані у наукових фахових виданнях України, 3 – тези доповідей на міжнародних науково-практичних конференціях:

1. Беседін І.О. Гуманітарна допомога: постановка проблеми. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія ПРАВО*. Випуск 86. Частина 5. 2024. С. 218-222.

2. Беседін І.О. Гуманітарна допомога ООН та гуманітарні фонди у світі. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2025. № 1. С. 825-830. <https://apj-journal.in.ua/wp-content/uploads/2025/02/139.pdf>.

3. Беседін І.О. Гуманітарна допомога ЄС у світі: сучасні практики та виклики. *Право і суспільство*. 2025. № 1. С. 411-418.

4. Беседін І.О. Принципи гуманітарної допомоги. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2025. № 2. С. 491-496.

5. Беседін Ігор. Гуманітарна допомога: постановка проблеми. Правові та інформаційні аспекти забезпечення безпеки у транскордонному співробітництві: збірник тез міжнародної конференції (8 листопада 2024 р.) / За редакцією проф., д.ю.н. Лазур Я.В., проф., д.ю.н. Менжул М.В., к.ю.н., доц. Фетько Ю.І. Ужгород: РІК-У, 2024. С. 48-50.

6. Беседін І.О. Гуманітарний шантаж: хто відповість? Importance of Soft Skills for Life and Scientific Success: Proceedings of the 4th International

Scientific and Practical Internet Conference, March 6-7, 2025. Dnipro: FOP Marenichenko V.V. С. 33-35.

7. Бесєдін І.О. Європейський гуманітарний форум. Modern Science, Economy and Digital Innovation: Collection of Scientific Papers «International Scientific Unity» with Proceedings of the 2 nd International Scientific and Practical Conference. March 12-14, 2025. Bucharest, Romania. С. 108-110.

У дискусії взяли участь голова і члени спеціалізованої вченої ради:

Рецензентка – ЧЕРНЯК Олена Юріївна, кандидатка юридичних наук, професорка, професорка кафедри міжнародного та європейського права Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова. Виступ позитивний із зауваженнями:

«1. Зокрема, досить категоричним видається твердження автора в п. 2 новизни про аргументацію нереальності реалізації задекларованих на міжнародному та національному рівні Цілей сталого розвитку. В тексті роботи автор вказує, що Цілі сталого розвитку, проголошені в Указі Президента України «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року» від 30.09.2019 р. № 722/2019, прийнятому на виконання Резолюції Генасамблеї ООН 70/1 2015 р., на сьогодні не можуть бути досягнуті повною мірою, оскільки і в ООН їх досягнути не можуть. І на додачу у державі, де введено режим воєнного стану, навряд чи це можна досягнути, як те планувалося. Видається, що програмні документи, що визначають цілі для досягнення того чи іншого результату, завжди мають під собою напрями діяльності для покращення того чи іншого явища чи становища. Відповідно, переважна більшість окреслених у вказаних нормативних актах цілей є напрямком, але не кінцевим результатом, оскільки не містить характеристики якісних та кількісних показників досягнення таких цілей. У зв'язку із чим, звісно, говорити про ускладнення виконання Цілей сталого розвитку в контексті повномасштабного вторгнення РФ варто, однак досить категоричним, на нашу думку, є покладення невиконання вказаних цілей на таку причину. Наближення або ж створення умов до реалізації визначених Цілей сталого розвитку, або ж розробка механізмів такої реалізації, на нашу думку, вже є досить значним кроком, коли такі дії відбуваються на формально, а містять під собою реальне обґрунтування.

2. У висновках до розділу 2 автор вказує, що особливе значення має налагоджена співпраця, зокрема, таких органів, як НАЗК, Бюро економічної безпеки, Державної митної служби України, міністерств, інших органів державної влади та місцевого самоврядування. В межах підрозділу 2.2. автором визначається специфіка діяльності таких органів в межах досліджуваної тематики адміністративно-правового регулювання контролю за ввезенням та наданням гуманітарної допомоги. Цілком погоджуючись із необхідністю налагодження ефективної співпраці між вказаними органами, однак, у дослідженні складно визначити запропонований автором механізм такої співпраці, що посилює б практичне значення одержаних результатів дисертаційного дослідження.

Відповідно, автором власне також вказується, що від того, на скільки дієвим є механізм адміністративно-правового регулювання, залежить ефективність і у підсумку – результативність адміністративно-правового регулювання. У зв'язку із чим важливо відзначити надважливість визначення в наукових дослідження такого формату, як рецензована наукова праця, пропозицій до удосконалення національного законодавства та розробки теоретико-прикладних концепцій (механізмів) співпраці між органами публічної влади, що сприятимуть покращенню реалізації, в даному випадку, права на гуманітарну допомогу».

Рецензент – ГАВРІК Роман Олександрович, кандидат юридичних наук, доцент, професор кафедри конституційного, адміністративного та фінансового права Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова. Виступ позитивний із зауваженнями:

«1. У дисертації автор всебічно досліджує міжнародно-правові аспекти відносин, пов'язаних із гуманітарною допомогою, в тому числі проблематику надання, отримання та використання гуманітарної допомоги, що надається Україні від міжнародних фондів ООН та Європейського Союзу, відповідні правові акти Європейського Союзу, якими урегульовано процес надання гуманітарної допомоги, в тому числі Регламент Ради (ЄС) № 1257/96 від 20.06.1996 р. щодо гуманітарної допомоги, Керівні принципи щодо сприяння дотриманню міжнародного гуманітарного права, Керівні принципи щодо дітей і збройних конфліктів, спрямовані на захист дітей від наслідків збройних конфліктів і забезпечення відповідальності за злочини проти них. Втім, видається за можливим скорочення відповідного матеріалу, що стосується міжнародного співробітництва у сфері надання гуманітарної допомоги в Україні. На нашу думку, більш доцільним було б дослідження досвіду адміністративно-правового регулювання надання гуманітарної допомоги за законодавством Сполучених Штатів Америки та держав Європейського Союзу, а також за правом Європейського Союзу (останнє хоч і досліджується в дисертації, однак достатньо фрагментовано). Використання зарубіжного досвіду адміністративно-правового регулювання надання гуманітарної допомоги дозволило б виробити пропозиції щодо удосконалення законодавства України у цій сфері.

2. Автор у дисертації пропонує поширення статусу отримувача гуманітарної допомоги на фізичних осіб (волонтерів), оскільки чинне законодавство визначає серед отримувачів гуманітарної допомоги лише юридичних осіб; вказує на наявність проблем щодо нецільового використання гуманітарної допомоги та незаконного використання гуманітарної допомоги, ввезення в Україну товарів гуманітарної допомоги неналежної якості, небезпечних товарів, її повернення, списання, утилізація, щодо дотримання статусу неприбуткової організації, що надає гуманітарну допомогу. Авторіві було доцільно сформулювати перелік пропозицій щодо удосконалення законодавства України про гуманітарну допомогу, спрямованих на вирішення виділених ним проблем та неузгодженостей та викласти їх у проєкті закону України.

3. У дисертації досліджуються теоретичні положення про право на гуманітарну допомогу у кореляції із правом на життя та із санкціями, що застосовує світове співтовариство до російської федерації чи/та пов'язаних суб'єктів через її агресію щодо України; вказано, що законна мета підтримання міжнародного миру і безпеки за допомогою санкцій, не може здійснюватися за рахунок задоволення потреб жертв відповідних конфліктів, оскільки відбудеться фактичне нівелювання інституту гуманітарної допомоги шляхом його використання для обходу міжнародних санкцій. На нашу думку, доцільно було вивести власне поняття «право на гуманітарну допомогу», більш детально дослідити його зміст та правову природу, що надало б виведеній автором теоретичній концепції, що включає в себе поняття «принципи гуманітарної допомоги», «мета надання гуманітарної допомоги», «ціль надання гуманітарної допомоги, види та зміст основних принципів та стандартів надання гуманітарної допомоги, більшої цілісності».

Офіційна опонентка – МУЗИКА Леся Анатоліївна, докторка юридичних наук, професорка, професорка кафедри приватного права Національного університету «Києво-Могилянська академія». Виступ позитивний із зауваженнями:

«1. На стор. 8 праці дисертант формулює висновок що «проголошені в Указі Президента України «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року» від 30.09.2019 р. № 722/2019, прийнятому на виконання Резолюції Генасамблеї ООН 70/1 2015 р., на сьогодні не можуть бути досягнуті повною мірою, оскільки і в ООН їх досягнути не можуть. І на додачу у державі, де введено режим воєнного стану, навряд чи це можна досягнути, як те планувалося. Водночас, попри складну ситуацію, що має місце в Україні, й надалі ведеться робота по досягненню Цілей сталого розвитку. Так, Кабінетом Міністрів України у 2024 р. визначено завдання щодо досягнення Цілей сталого розвитку на період до 2030 року та індикатори їх досягнення. Тож Україна все ж таки рухається шляхом досягнення визначених Цілей, розуміючи, нереалістичність їх досягнення».

Нам видається, що таке песимістичне і категоричне твердження дисертанта про нереалістичність досягнення зазначених Цілей є передчасним. Навіть в умовах багаторічної війни і повномасштабного вторгнення рф, Україна не перебуває у стагнації, а живе і рухається уперед. Звісно, фактор війни у багатьох сферах гальмує належний розвиток відносин. Тим не менш, ми вивчаємо досвід (свій і зарубіжний) і працюємо над помилками. Тому такий важливий дороговказ, яким є Цілі сталого розвитку має виконуватися.

2. На стор. 62-68 роботи автор дуже ґрунтовно досліджує поняття гуманітарні місії, миротворчі місії (операції), гуманітарні операції та гуманітарні інтервенції (гуманітарні війни). Слушно доведено, що миротворчі місії (операції) – є найширшою категорією. В той час, як гуманітарні місії та гуманітарні операції здійснюються в межах цих миротворчих місій чи операцій.

У сучасних умовах глобальних катаклізмів і військових конфліктів, особливо враховуючи фактор російсько-української війни, видається важливим чітко розмежування зазначених понять. Адже залежно від їх виду, мають застосовуватися відповідні міжнародно-правові та національні нормативно-правові акти. Задля дотримання принципу верховенства права, а саме його стрижневого елемента – юридичної визначеності – і є необхідним чітко формулювання і розмежування аналізованих понять. Гуманітарні ж інтервенції (війни) вважаємо за явище, яке може мати позитивний характер, але, на наше глибоке переконання, він них варто відмовитися і послуговуватися існуючими механізмами гуманітарних та миротворчих операцій і місій.

Однак, на нашу думку, робота би виграла, якби автор також дослідив поняття «гуманітарні інтерцесії» і порівняв їх із іншими суміжними категоріями.

3. Відповідно до п. 14 Порядку пропуску та обліку гуманітарної допомоги в умовах воєнного стану, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 05.09.2023 р. № 953, отримувач, крім підприємств, установ чи організацій, що утримуються за рахунок бюджетів, уповноважених ними державних установ та органів місцевого самоврядування, втрачає статус отримувача гуманітарної допомоги з моменту блокування його облікового запису в Єдиному реєстрі у порядку, визначеному Положенням про автоматизовану систему реєстрації гуманітарної допомоги, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 09.10.2020 р. № 927. Хотілося би уточнити, які є випадки та умови блокування облікового запису отримувача гуманітарної допомоги в Єдиному реєстрі у порядку?

4. У вітчизняній доктрині і практиці під час дослідження проблем, пов'язаних із гуманітарною сферою, часто-густо виникають конкретні питання: чи правомірне використання ресурсів гуманітарної допомоги для функціонування пунктів незламності в районах, де зазвичай енергетична інфраструктура працює стабільно, і у мешканців населених пунктів немає нагальної потреби в задоволенні життєвих потреб саме через пункти незламності? Чи утримання таких пунктів незламності правомірне і не є фактом нецільового використання матеріальних, технічних і людських ресурсів? Ще приклади: так званий гуманітарний туризм, коли українці в Україні отримують соціальні виплати і за кордоном отримують фінансову підтримку; людина працездатного віку отримує виплати як ВПО, але свідомо не працевлаштовується? Або, коли особа мобілізаційного віку і стану здоров'я створює і очолює благодійну організацію власне з метою отримання можливості виїзду за кордон тощо. Яким, на думку дисертанта, є вплив таких випадків на відносини гуманітарної допомоги і які він вбачає шляхи їх вирішення?

5. На стор. 138 дисертації зазначено про наявність такої проблеми: «Експерти зазначають, що є проблеми з обліком та звітністю за розподілом/використанням, переданням набувачам гуманітарної допомоги на

місцевому рівні: від обласних військових адміністрацій і до так званих складів останньої милі; відсутні уніфіковані правила маркування та сортування товарів гуманітарної допомоги за категоріями, які би використовувались на всьому логістичному шляху та відповідно надавали можливість точно визначити категорії вантажів, що надходять, та надалі передаються набувачам; ваги вантажів, трекінгування вантажів по всьому маршруту руху від донора до набувача». Що можна запропонувати для покращення такої ситуації?».

Офіційна опонентка – МАЛЮГА Леся Юріївна, докторка юридичних наук, професорка, завідувачка кафедри цивільно-правових дисциплін Навчально-наукового гуманітарного інституту Національної академії Служби безпеки України. Виступ позитивний із зауваженнями:

«1. На с. 32 роботи автор зазначає методологічний арсенал, який ним був використаний під час написання дисертаційної роботи. Зокрема, зазначено, що «у процесі дослідження використано загальнонаукові та спеціальні методи пізнання правових явищ: історико-юридичного, порівняльно-правового, діалектичного, формально-логічного, системно-структурного, статистичного та інших». Питання вибору і застосування методологічного інструментарію є важливим етапом наукової роботи. Водночас, на нашу думку, автору варто було більш розгорнуто пояснити у цій частині вступу роботи, яким чином і в яких частинах роботи ним було використано кожен із зазначених методів.

2. В роботі автор наголошує на тому, що нині загострюється питання міжнародного співробітництва, міжнародних та адміністративних правовідносин у контексті надання гуманітарної допомоги від ООН, діяльності ОСНА, через яку відбувається фінансування такої гуманітарної допомоги через такі найбільші об'єднані фонди багатьох донорів: CERF і CBPL (с. 193). Під час захисту дисертації автору варто конкретизувати про причини виникнення такої проблеми і зазначити, які механізми для вирішення окресленої проблеми він вбачає?

3. У розділі 2 роботи автор визначається із механізмом адміністративно-правового регулювання гуманітарної допомоги в Україні в умовах воєнного стану.

Вважаємо, що автору слід було додатково аргументувати від чого, на його думку, залежить ефективність і у підсумку - результативність такого регулювання.

4. У розділі 1 роботи проаналізовані суб'єкти відносин у сфері гуманітарної допомоги: донори, отримувачі і набувачі. Слушно наголошено на необхідності поширення статусу отримувача гуманітарної допомоги на фізичних осіб. Однак залишається відкритим питання: а яким чином наразі вирішується окреслена проблема, коли отримувачем гуманітарної допомоги виступає фізична особа?

5. Слушним і вельми актуальним є положення дисертації про розгляд принципів гуманітарної допомоги без поділу на основні та додаткові

(факультативні). Дійсно, порушення додаткових принципів тягне за собою й порушення основних. У цьому контексті автором запропоновано власний розширений перелік принципів гуманітарної допомоги: 1) гуманність; 2) нейтральність; 3) неупередженість; 4) незалежність; 5) добровільність; 6) єдність; 7) універсальність; 8) координація; 9) якість; 10) ефективність; 11) підзвітність; 12) різноманітність партнерських відносин; 13) забезпечення захисту (с. 110 роботи). На нашу думку, потребує додаткового обґрунтування включення до переліку цих принципів запропонований автором принцип забезпечення захисту».

Голова ради – КОЖЕВНИКОВА Вікторія Олександрівна, докторка юридичних наук, професорка, професорка кафедри міжнародного та європейського права Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова. Виступ позитивний без зауважень.

Результати голосування:

«За» **5** членів ради,
«Проти» **НЕМАЄ**.

На підставі результатів відкритого голосування спеціалізована вчена рада присуджує **БЄСЄДІНУ Ігорю Олександровичу** ступінь доктора філософії з галузі знань 08 Право за спеціальністю 081 Право.

Голова спеціалізованої
вченої ради ДФ 70.895.065

Вікторія КОЖЕВНИКОВА